

• door Sytse de Jonge

LEIDING VAN DE HEILIGE GEEST

Eén van de meest opvallende dingen die ik als kleine jongen leerde over de Vergadering van Gelovigen is dat wij ons laten leiden door de Heilige Geest. Dat is heel mooi natuurlijk. Op een of andere manier dacht ik dat in andere kerken, gemeenschappen, denominaties, kringen of hoe we het maar willen noemen die leiding van de Geest ontbrak. Dat is niet zo mooi natuurlijk. Op een of andere manier ben ik er in mijn jeugd ook in geslaagd om die leiding van de Heilige Geest vooral te koppelen aan de samenkomsten (diensten) op zondag. Je zag af en toe een broeder heel lang met gesloten ogen zitten en dan ineens een lied opgeven – dat zag er mooi en indrukwekkend uit. Het gebeurde ook wel eens dat twee broeders bijvoorbeeld tegelijkertijd een lied opgaven. Dat waren dan altijd wel twee verschillende liederen, wat een beetje gek was.

Gelukkig gebeurde dit niet zo vaak, want als kind dacht je toch dat minstens één van de broeders zich toch even vergiste en dat zijn lied niet door de Geest geleid werd. Je wist natuurlijk niet wie er 'fout' zat – daar kon je alleen maar naar raden. Het werkte natuurlijk ook de andere kant op: Na de dienst hoorde je soms dat een broeder precies het lied wilde opgeven dat een andere al opgegeven had. Dat was hele bijzondere leiding en ook dat was behoorlijk indrukwekkend.

Toen ik een jaar of 23 was durfde ik eindelijk deel te nemen aan het avondmaal. Een broeder zei het in die tijd tegen me dat ik nu de leiding van de Geest zou gaan merken, maar ik merkte helemaal geen verschil. Hoewel ik in die tijd oud genoeg was om het beter te weten, maakte hij me toch aan het twijfelen en het duurde heel lang voor ik op zondag bijvoorbeeld eens een lied durfde op te geven. Terugkijkend lijkt het erop dat in mijn beleving de Heilige Geest op zondag de broeders leidde (niet de zusters!) en dan alleen nog maar de broeders die actief waren door een lied op te geven, een gebed uit te spreken, een toespraak te houden of wat dan ook. Een behoorlijk verwrongen beeld. Buiten de zondagse diensten maakte ik me niet zo druk over de leiding van de Geest. Ik bad wel vaak voor bepaalde dingen, bijvoorbeeld voor mijn opleiding, voor gezondheid, voor familieleden, mensen in rampgebieden en nog veel meer. Zo ben ik als jong volwassene gaan bidden voor een goede vrouw. Dat deed ik al ruim voordat ik echt een relatie wilde hebben, maar met de diepe wens om jaren later iemand te vinden die bij me past. Gelukkig zijn die gebeden verhoord. Terugkijkend lijkt het erop dat ik alleen bij de voor mij echt grote keuzes in mijn leven de leiding van de Geest gezocht heb, ook al bad ik tot de Heer Jezus. Maar ja, wat maakt een keuze groot? En waarom zou je je alleen beperken tot grote keuzes? Waarom zou je überhaupt bidden? Dat zijn van die vragen die soms op je afkomen.

Als je met andere christenen praat, vaak met een heel andere achtergrond maar soms ook met een zeer vergelijkbare achtergrond, dan merk je al gauw dat over de leiding van de

Geest nogal verschillend gedacht wordt binnen de christenheid. Op een of andere manier lijken velen de leiding van de Geest op geheel eigen wijze te ervaren. Subjectief dus.

Wat is eigenlijk leiding?

Het woordenboek (Van Dale) geeft de volgende definitie van leiding: het leiden, bestuur. Dat helpt niet zoveel, dus we zoeken verder. Dezelfde Van Dale definieert leiden als volgt: een richting geven aan, de leiding hebben over iets; besturen: een vergadering leiden, de voorste zijn in een wedstrijd, tot gids dienen, (met leven) doorbrengen, en (van wegen) voeren, brengen.

Ook bij deze omschrijving kun je wel wat vragen stellen: waaraan (of aan wie) wordt een richting gegeven en wat is die richting eigenlijk? Waar gaan we naar toe, wat is het doel? We zullen daar kort naar kijken.

Alle zes de genoemde beschrijvingen hebben trouwens wel iets te maken met het christelijke leven, wat zal blijken uit de volgende overdenking van Schriftplaatsen over de leiding van de Geest. Hierbij valt minstens één ding onmiddellijk op: er staan maar heel weinig teksten in de Bijbel waar letterlijk de woorden Geest en leiden (of een afgeleide daarvan) tezamen voorkomen. We kijken daarom niet alleen naar die teksten maar ook naar enkele andere (niet allemaal!) waar het m.i. ook om de leiding van de Geest gaat, ook al worden andere woorden gebruikt. Om het niet te ingewikkeld te maken ga ik er aan voorbij dat in het Grieks soms verschillende woorden gebruikt worden voor het Nederlandse woord leiden.

Teksten in de Bijbel over de leiding van de Geest

In Psalm 143:10 staat (HSV): 'Leer mij Uw welbehagen te doen, want U bent mijn God. Laat Uw goede Geest mij leiden in een geëffend land'. David had kennis van de Heilige Geest van God, zoals we ook weten uit Ps 51:13, waar hij bidt dat de Heilige Geest niet van hem zal worden weggenomen. In Psalm 143 heeft de leiding van de Geest kennelijk te maken met de dagelijkse invulling van Davids leven (vgl.

vs. 8: 'maak mij de weg bekend die ik te gaan heb'), waarbij hij ernaar verlangt de wil van God te doen.

In het Nieuwe Testament vinden we in totaal vier teksten waar het letterlijk over de leiding (of het leiden) van (door) de Geest gaat (waarbij opgemerkt moet worden dat er in de NBV meer dan vier zijn). Er staat in de hedendaagse vertalingen trouwens nooit 'van de Geest' als ik me niet vergis, maar de uitdrukking is nu eenmaal zo bekend dat ik hem toch maar gebruik. In Mt 4:1 lezen we dat de Heer Jezus door de Geest naar de woestijn geleid werd om verzocht te worden door de duivel. In de paralleltekst in Lk 4:1 lezen we ook 'geleid', terwijl in Mk 1:12 staat dat de Geest Hem uitdreef naar de woestijn. Het was nodig dat de Heer in de woestijn verzocht werd door de duivel, om net als alle mensen op de proef gesteld te worden. Heel duidelijk zien we dat de leiding van de Geest tegenover de verzoekingen van de duivel staat.

Romeinen 8 is misschien wel hét hoofdstuk in de Bijbel over de Heilige Geest. In vers 14 lezen we (TE): 'Want allen die door de Geest van God geleid worden, die zijn zonen van God'. In de verzen die hiervoor staan, schrijft Paulus naar de conclusie van vers 14 toe. In vers 5 wordt het scherpe onderscheid gemaakt tussen hen die naar het vlees leven en hen die naar de Geest zijn. De NBV interpreteert dit vers heel mooi als volgt: 'Wie zich door zijn eigen natuur laat leiden is gericht op wat hij zelf wil, maar wie zich laat leiden door de Geest is gericht op wat de Geest wil'. In de verzen die volgen wordt e.e.a. nog uitgewerkt: 'Het vlees bedenkt de dood, maar de Geest bedenkt leven en vrede. Het vlees is vijandschap tegen God en zij die in het vlees zijn kunnen God niet behagen'. Daar zou je zomaar van kunnen schrikken, maar gelukkig schrijft Paulus erbij dat als Gods Geest in je woont, je niet in het vlees bent maar in de Geest. Een christen kan wel naar het vlees zijn en zijn eigen natuur volgen, maar een christen kan nooit meer in het vlees zijn, want hij heeft de Geest van God gekregen. De christen heeft nu wel de verantwoordelijkheid om niet langer naar het vlees te leven, maar door de kracht

van de Heilige Geest. Want (vs. 14) als je door de Geest van God geleid wordt, dan ben je een zoon van God (en ja, dat geldt zowel voor broeders als zusters). Iemand in het vlees kan God niet behagen, zo iemand kan Hij nooit zoon (of dochter) noemen. Evengoed kun je stellen dat God er geen plezier (behagen) in heeft als een christen zich vleeselijk gedraagt, als hij zich niet laat leiden door de Geest. Nee, pas als een christen geleid wordt door de Geest, kan God zo iemand echt zijn zoon noemen. Om het maar eens heel menselijk voor te stellen: Dan is Hij trots op ons, dan kijkt Hij met plezier naar ons.

In Gl5:18 vinden we (TE): 'Maar als u door de Geest geleid wordt, dan bent u niet onder de wet'. Deze tekst vinden we in een stukje waarin Paulus opnieuw de Geest tegenover het vlees zet. De werken van het vlees worden opgesomd en daartegenover beschrijft Paulus de vrucht van de Geest. De brief aan de Galaten is er op gericht hen en ons duidelijk te maken dat we het leven niet gekregen hebben of kunnen krijgen door ons aan wetten te houden, maar dat we het leven gekregen hebben als een gift van God, door de Heilige Geest. Zo heeft de Heer Jezus het zelf ook al gezegd in Jh6:63: 'De Geest is het die levend maakt; het vlees heeft geen enkel nut. De woorden die Ik tot u heb gesproken, zijn geest en leven'. Hoe weet je of je geleid wordt door de Geest? Dat kun je merken aan de vrucht: liefde, blijdschap, vrede, enz. De oproep van Paulus is helder: Als we dan het leven gekregen hebben door de Heilige Geest (en niet door het houden van de wet), dan moeten we ook door de Geest wandelen (5:25). Ik denk dat in het verband van Galaten 5 het wandelen door de Geest ongeveer hetzelfde betekent als het geleid worden door de Heilige Geest. Een andere, zeer

bekende uitdrukking vinden we aan het begin van hoofdstuk 6: 'U die geestelijk bent'.

De tweede tekst in het NT waar het letterlijk over de leiding van de Geest gaat vinden we in Johannes 16:13. Waar het in de drie eerder genoemde plaatsen vooral over de leiding van de Geest in het dagelijkse leven gaat, tegenover de werken en de machten van de duisternis en het vlees, gaat het hier over geloofswaarheden over de Heer Jezus. Dat zijn trouwens wel geloofswaarheden die niet alleen maar kennis voor het hoofd zijn, maar die bestemd zijn om ons hart te laten trillen en die ons helpen om dagelijks met de Heer te leven. Voor het verband kijken we naar de verzen 12 tot 15: 'Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt het nu niet dragen. Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het mijne nemen, en het u verkondigen. Alles wat de Vader heeft, is het mijne; daarom heb Ik gezegd dat Hij uit het mijne neemt en het u zal verkondigen'. Het is de laatste avond voordat de Heer zal sterven en Hij heeft net het avondmaal ingesteld en het samen met de discipelen gevierd. Hij is op weg naar de hof van Gethsémané en Hij spreekt over zijn

heengaan naar de Vader. Nog veel zou Hij aan zijn verdrietige leerlingen kunnen vertellen, maar Hij doet dat niet. In plaats daarvan belooft Hij dat de Heilige Geest dat zal doen. De Heilige Geest wil ons leren wie de Heer Jezus is en over zijn (en onze) toekomst en ons zó in de hele waarheid leiden. In Jh14:26 lezen we hoe de Heer aankondigt dat de Heilige Geest de leerlingen alles zal leren en hen alles te binnen zal brengen wat de Heer gezegd heeft.

Is dit alles wat over de leiding van de Geest te zeggen valt? Nee! Hierboven zijn al enkele soortgelijke uitdrukkingen genoemd, maar om het met een variant op Hb11:21 te zeggen: de tijd (ruimte in dit artikel) zal ons ontbreken als ik vertel over de leiding die Philippus ervoer en hoe de Geest hem precies op de goede plaatsen bij de goede personen bracht, of over de leiding die Paulus en zijn reisgenoten ervoeren, soms door een profeet of door een droom, soms omdat een deur dicht of juist open ging.

Een beeld uit het OT

Al direct nadat het volk Israël uit Egypte verlost is en op weg is naar de Schelfzee en de woestijn, geeft de Heer hun door de wolkkolom de richting aan die zij moeten volgen. Zo lezen we in Ex13:21: 'De HERE ging voor hen uit, des daags in een wolkkolom om hen te leiden op

de weg, en des nachts in een vuurkolom om hun voor te lichten, zodat zij dag en nacht konden voortgaan'. En in Ps99:7: 'Hij sprak tot hen in de wolkkolom; zij hebben zijn getuigenissen onderhouden, de inzettingen die Hij hun gegeven had'. In Nm9:17-22 vinden we een lange passage die beschrijft hoe de Israëlieten op bevel van de Here zich legerden en weer opbraken. Soms bleven ze korte tijd op één plaats, soms langere tijd, maar die tijd werd bepaald door de Heer. De wolkkolom is daarmee heel duidelijk een beeld van de Heilige Geest die de gelovige wil onderwijzen over de weg die hij (of zij) gaan moet. We kunnen hier vooral denken aan het leven van alledag van de christen die op reis is door de woestijn van de wereld en daar met allerlei tegenslagen te maken heeft. We weten maar al te goed hoe vaak de Israëlieten tegengesputterd hebben en ontevreden waren over de plaatsen in de woestijn waar de Heer hen bracht. Ongetwijfeld is het veel prettiger voor het vlees om bij een oase in de woestijn te blijven hangen, waar water, eten, rust en schaduw zijn. Toch wijst de Geest steeds weer nieuwe richtingen aan. Heel treffend zegt de Heer in Jh3:8: 'De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is'. Ik zou geregeld graag de Heilige Geest willen vertellen wat nu het beste is en waar we het beste naar toe kunnen gaan. Zo werkt Hij echter niet!

Persoonlijke leven

Maar hoe leidt de Heilige Geest nu eigenlijk in deze tijd? Het is duidelijk dat we niet meer achter een wolkkolom aanlopen. Hoe herken je de Heilige Geest?

In de eerste plaats blijkt uit de besproken gedeeltes dat de Heilige Geest er naar verlangt dat een christen niet vleeselijk is. Kort gezegd is het de bedoeling dat een christen de vrucht van de Geest laat zien. De Heilige Geest zet niet aan tot zonde. Als ik meen de stem van God te verstaan, de leiding van de Geest te ervaren, om iets te doen wat niet in overeenstemming met de Bijbel is en anderen schaadt, dan vergis ik me. Dat is geen leiding. Toegegeven, dit criterium zal niet altijd helpen, want lang niet

alles staat in de Bijbel.

Hoe zit het dan wel met de Bijbel? Bescheidenheid past ons, want vele christenen die de Heer hartstochtelijk lief hebben, die misschien zelfs in de gevangenis zitten of bereid zijn om te sterven voor de Heer, leggen grote gedeelten uit de Bijbel anders uit dan wij gewend zijn. Toch is het in zijn algemeenheid goed om, als je naar de leiding van de Geest op zoek bent, niet zo maar teksten uit hun context te halen, dus zonder het verband met andere verzen of het hele Bijbelboek in overweging te nemen. De Bijbel is het Woord van God en is voedsel voor ons hart. Juist bij de verzoeking in de woestijn zei de Heer al dat de mens niet alleen van brood zal leven, maar van ieder woord dat uit de mond van God uitgaat (Mt4:4). Regelmatige omgang met God door het lezen van zijn Woord helpt om een geestelijk karakter te ontwikkelen en om meer in overeenstemming met God te leven. De Bijbel geeft ons duidelijk onderwijs over hoe we ons leven mogen leven. Dit alles gezegd hebbende, heb ik treffende voorbeelden gehoord van mensen die door een enkele tekst zekerheid kregen dat de Heilige Geest iets van hen vroeg. Zo'n tekst kan er bijvoorbeeld uitspringen als je een stukje in de Bijbel leest, of als je een toespraak hoort. Misschien hebben de toehoorders in Hd2:37 wel iets dergelijks ervaren toen ze in hun hart getroffen werden. Ik heb het zelf ook geregeld ervaren dat ik in bepaalde omstandigheden ineens aan een vers uit de Bijbel moest denken, wat me hielp in die omstandigheden.

Sommige gelovigen horen de stem van de Heer of de stem van de Geest, zoals we dat lezen van Petrus in Hd10:19. Is dat een letterlijk hoorbare stem geweest of is dat een stem in het hart geweest zoals we dat lezen in Ps27:8: 'Van Uwentwege zegt mijn hart: Zoekt mijn aangezicht. Ik zoek uw aangezicht, HERE'? Als de Heer Jezus aan Paulus verschijnt horen zowel Paulus als zijn reisgenoten een stem (Hd9:4-7). In Rm8:16 'De Geest Zelf getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn' en Rm9:1 'terwijl mijn geweten meegetuigt door de Heilige Geest,' zien we hoe de Heilige Geest onze geest en ons geweten gebruikt.

Andere gelovigen herkennen de Heer of de Heilige Geest in dromen. Dat kunnen we wel vreemd vinden als dat ons niet overkomt, maar het is in Jl2:28 wel aangekondigd. Het is bekend dat soms moslims in islamitische landen slechts door een droom tot bekering komen. Heel vaak wil de Heer ook andere gelovigen gebruiken om door hen heen tot ons te spreken soms heel direct in een profetie (zoals die van Agabus in Hd11:28 of Hd21:10, 11). Ook in deze tijd gebruikt God soms profetieën om een boodschap aan andere mensen door te geven. Verder is het zo dat ook de omstandigheden door de Heilige Geest gebruikt worden om ons in goede banen te leiden, zoals we al heel kort zagen in de geschiedenis van Paulus (Hd16:6, 7). Het is wel opvallend dat Paulus in deze omstandigheden niet zijn gedachten of gevoel moest volgen, die hem immers een hele andere kant opwezen. Zo is het ook voor ons goed om niet te zeer op onze eigen inzichten te vertrouwen. Trouwens, je gevoel of verstand kan ook heel goed samenwerken met de Heilige Geest; zie bijvoorbeeld Hd15:28 'De Heilige Geest en wij hebben besloten', het zou mij niet verbazen als dit eigenlijk van een christen verwacht mag worden. In alle dingen wil de Heer naar de rijkdom van zijn heerlijkheid ons geven dat we door zijn Geest met kracht gesterkt worden naar de innerlijke mens (Ef3:16). Dat mag iedere christen in zijn of haar leven ervaren als een stukje leiding en bemoediging van de Geest.

En de gemeentelijke samenkomst?

Het valt op dat in geen van de besproken Schriftplaatsen naar de gemeentelijke samenkomsten verwezen wordt, zoals er trouwens in heel de Schrift niet zo heel veel over de samenkomsten geschreven wordt. Het is wel opvallend dat in sommige kringen bijna alle aandacht in discussies uitgaat naar de gemeentelijke samenkomsten, zoals in andere kringen het gebouw waarin men samenkomt heel belangrijk is. Dat kan nooit de bedoeling zijn. In 1Ko14 (vs. 4, 5, 12, 26) wordt veel nadruk gelegd op de opbouw (stichting) van de

gemeente. We komen samen rondom de Heer om Hem te eren en te danken, maar we komen ook samen om elkaar te ontmoeten en elkaar op te bouwen. Even eerder schrijft Paulus in 1Ko12:3 dat 'niemand die door de Geest van God spreekt, zegt: Vervloekt zij Jezus, en niemand kan zeggen: Heer Jezus, dan door de Heilige Geest'. Dat heeft mij veel rust gegeven. Als we samenkomen en daarbij die twee doelen in het oog houden, dan mag je ieder lied opgeven dat je wilt en dan mag je ieder stukje uit de Bijbel lezen dat je wilt, en als je dat wilt daar iets over zeggen. Andere liederen of gebeden, of je eigen overwegingen en omstandigheden mogen hierbij een rol spelen, zodat je de overtuiging hebt dat jouw bijdrage goed is. Dan is het nog steeds goed om, voor je dat doet, met de Heer te overleggen en bij jezelf te rade te gaan waarom je aan de samenkomst wilt bijdragen: omdat het je beurt is, of omdat je al zo lang niets gezegd hebt? Of omdat je, met alle zwakheid die je hebt, inderdaad de ander en de Heer wilt dienen? Dan hoeft je niet bang te zijn dat je een lied opgeeft omdat er een zelfde uitdrukking (bijvoorbeeld 'Lam van God') in voor komt als in een ander lied en dat dus alleen maar associatie zou zijn. Dan hoeft je ook niet bang te zijn doordat een bepaalde uitdrukking (bijvoorbeeld 'Lam van God') niet in jouw lied voorkomt je dan de lijn van de dienst zou verstoren. Trouwens, niet elke gedachte die je hebt, of ieder lied dat bij je opkomt of iedere toespraak die je voorbereid hebt moet je naar voren brengen. Ook hier past bescheidenheid. De geesten van de profeten zijn tenslotte aan de profeten onderworpen (1Ko14:32), wat m.i. minstens betekent dat we zelf verantwoordelijk zijn voor wat we doen of laten in de dienst. Het is mijn ervaring dat de Heer in al deze zaken rust wil geven.

Het is heel makkelijk te vermoeden dat een ander niet door de Geest geleid wordt omdat hij of zij de dingen anders doet dan wij het zouden doen. Laten we erover waken onze eigen inzichten boven die van de ander te zetten. Laten we in de ander herkennen wat de Geest door die persoon heen tot ons wil zeggen.

Afrondend

We kijken nog eens naar de definitie uit het woordenboek en leggen nu een verband met het christelijke leven:

1. De Heilige Geest wil richting geven aan je leven: Het is de bedoeling dat je in de kracht van de Heilige Geest niet langer op je zelf, op je eigen pleziertjes en op zonden gericht bent, maar dat je de ander gaat dienen door de liefde, dat de vrucht van de Geest bij je zichtbaar wordt.
- 2a. De Heilige Geest wil de leiding hebben over je leven. Soms moet je dingen doen waar je helemaal geen zin in hebt, die moeite en energie, of nog erger je geld of je tijd kosten.
- 2b. De Heilige Geest wil ook de samenkomsten leiden. Niet in die zin dat de Heilige Geest altijd maar weer bezig zou zijn met allerlei wisselende liederen en Schriftplaatsen. Nee, ook tijdens de samenkomsten wil de Heilige Geest dat door jouw gebed, door jouw houding, de ander opgebouwd wordt en de Heer geëerd wordt.
3. Wij lopen een wedloop en mogen zo lopen dat we de prijs ontvangen. Kunnen we dat ooit uit onszelf? Het is de Heilige Geest die ons het verlangen daartoe wil geven en ons wil helpen te volharden en de eindstrijd te halen.
4. Hij is ook onze gids. Niet alleen maar om ons persoonlijke leven op orde te brengen (zie punt 1 en 6), maar Hij is ook Degene die ons aan de toekomst herinnert: Hij wil ons de toekomstige dingen leren.
5. Hij wil dat we ons leven in gemeenschap met Hem doorbrengen. In 2Ko13:13 bidt Paulus dat de gemeenschap van de Geest met ons allen mag zijn; zie ook Fp2:1.
6. Misschien wel het makkelijkst te herkennen is dat de Heilige Geest ons van verkeerde wegen wil afvoeren en ons wil leiden op de eeuwige weg.

